

Vepsä Joulu 2014

Viesti

*Vepsä Sukuseuran hallitus toivottaa jäsenkunnalle
Rauhallista Joulua ja Hyvää Uutta Vuotta 2015*

Puheenjohtajalta

Itsenäisyyspäivän terveiset sateisesta Helsingistä

Tasavallan presidentin Sauli Niinistön ja hänen viehättävän puolisonsa Jenni Haukion itsenäisyyspäivän juhlavastaanoton jälkeisissä tunnelmissa näitä terveisiä kirjoitan. Itsenäinen Suomi vietti 97-vuotispäiväänsä. Suomen itsenäisyyden merkitys korostuu näinä epävarmuuden aikoina kun Itänaapurissa kuohuu. Suomalaiset ja etenkin me karjalaiset tai maksoimme kalliin hinnan puolustaessamme Suomen itsenäisyyttä talvi- ja jatkosodassa. Seitsemän vuosikymmentä on kulunut siitä kun yli neljäsaatauhatta karjalaista joutui jättämään kotinsa lopullisesti ja matkaamaan kohti tuntematonta. Voin vain yrittää kuvitella millaista on jättää oma koti, kotiseutu, maat ja mannut. Kovin isoja tavaramääriä ei muuttajilla ollut mukanaan. Evakot kohtasivat uusilla asuinsijoillaan monenlaisia ennakkoluuloja ja sopeutuminen uuteen asuinympäristöön ja ihmisiin ei ollut helppoa. Karjalainen luonteenlaatu onneksi auttoi paljon. ”Karjalainen nainen on kuin kesäinen sade, sataa ja paistaa yhtä aikaa”, kurkijokelainen edesmennyt naapurini Vera kertoi usein tätä. Rakennettiin, raivattiin ja tehtiin työtä hartiavoimin ja sopeuduttiin enemmän kuin hienosti.

Itsenäisyyspäivän myöhäisenä iltana sydämeni on täynnä kiittolisuutta kaikille niille sotaveteraaneille, lotille, naisille, miehille ja lapsille, jotka kokivat sodan kauhut, puolustivat maatamme ja rakensivat yhteistyössä tämän hienon, itsenäisen Suomen. Taloudellinen lama koettelee meitä tällä hetkellä, mutta itsenäisyyttä ei voi mitata rahassa.

101-vuotias sotaveteraani, mikkeliniläinen Hannes Hyvönen hurmasi minut äsken ja varmasti kaikki muutkin TV:n katselijat.

Mikä positiivinen elämänasenne ja periksi antamattomuus miehestä huokuikaan !

Itsenäisyyspäivän siivittäminä haluan kiittää viime kesän Hauhon vuosikokoukseen osallistuneita mukavasta elokuisesta viikonlopusta ja hyvästä kokouksesta Lautsiassa. Kaksikymmentäviisi sukuseuralaista osallistui viikonloppuun ja kokoukseen. Olipa joukossa sukumme vanhimpiakin edustava pirteä naisihminen Imatralta asti. Lautsia oli oiva paikka viettää vuosikokousta ja ensi vuonna on vielä parempaa luvassa. Taiteilija Mikael Vesper tarjosi Villa Vesperiä Loimaalla ensi vuoden vuosikokouksen viettopaikaksi. 15 - 16.8. on tärkeä viikonloppu, joka kannattaa merkitä heti uuteen vuoden 2015 kalenteriin ensimmäisenä. Vuosikokous on perinteiden mukaan sunnuntaina 16.8.15, mutta mukavaa yhdessäoloa ja seuranpitoa on luvassa 15.8. lauantaista alkaen. Majoitumahdollisuudesta ja tarkemmasta ohjelmasta lisää ensi vuoden puolella. Tervetuloa kaikki isolla joukolla mukaan !

Lopuksi Birgit mummun sanoin löytämästäni Joulurunosta viimeinen säkeistö

” Keskellä arjen uurastuksen
joulua etsin sydämeen.
Tahtoisin löytää lohdukseni
lapsuuden joulun kadonneen.

Jossain tiedän muistojen
vievän onneen hiljaiseen.
Tahtoisin löytää joulun lahjan
voimaksi kaikkeen mitä teen. ”

Hyvää Joulua kaikille ja Onnellista Uutta Vuotta 2015 !

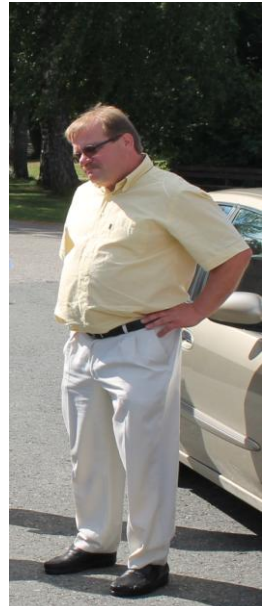
Sinikka Vepsä

Antreassa ja Ihantalassa Itsenäisyyspäivänä 2014

Olen vuosina 2012 ja 2013 käynyt Itsenäisyyspäivänä sytyttelemässä kynttilöitä Antrean kirkolla, sukumme kotitalon perustuksilla Antrean Pullilassa ja tietenkin itsenäisyytemme ratkaisupaikalla Ihantalassa. Vuonna 2012 sain houkuteltua matkaan Taisto Pullisen, jonka isä on kotoisin Pullilasta ja talon perustukset sieltä vielä löytyvät. Kaksin teimme tuon vuoden 2012 matkan. 2013 en saanut ketään houkuteltua lähtemään, Taistokin kertoi olevan muuta ohjelmaa Itsenäisyyspäiväksi, liekö mennyt jonnekin Linnan-juhliin vai mihin lie? Yksin jouduin tekemään tuon vuoden 2013 matkan.

Tänä vuonna aloitin lähtijöiden kyselyn jo hyvissä ajoin, varmaankin lokakuulla, lähinnä tuolta Antrea-seuran piireistä. Varasin kahden hengen huoneen Viipurista hotelli Druzhbasta jo marraskuussa ja ilmoitin mahdollisille lähtijöille, että lisää huoneita varaan tarpeen mukaan. Varaukseni oli 05-07.12 eli perjantaista sunnuntaihin. Kerroin lähteväni matkaan varhain perjantaiamuna. Tuo perjantaiamun lähtö tuottikin tuskaa monelle, eivät saaneet töistä vapaata. Sellaista se kait sitten on nykyisessä työelämässä. Antrea-seuran puheenjohtaja Satu Stirkkinenkään ei saanut töistään vapaata perjantaiksi, mutta hanakkana Karjalaan lähtijänä hän suunnitteli tulevansa miehensä kanssa Itsenäisyyspäivän aamuna Allegro-junalla Viipuriin, josta olisivat sitten lähteneet kanssani kynttilöiden sytytyskierrokselle. Satu soitteli joitakin päiviä ennen lähtöä, että hekin joutuvat perumaan tulonsa. Satu oli saanut ilmaisen lipun johonkin hienoon Itsenäisyyspäivän konserttiin, jossa valtionjohtokin oli läsnä.

Yksin olin siis taas lähtemässä, mutta minulle luvattiinkin kynttilänsytytysapua rajan tuolta puolen, mikä tuntui ihan hyvältä. Perjantaiamuna heti kuuden jälkeen lähdin ihan siksi, että ennättäisin Utin ABC-asemalle aamiaiselle, se kun on tarjolla vain aamuyhdeksään saakka. Ajokeli oli jonkin verran huono ja tuulilasiin lentävä rapa vaati nestettä lasille vähän väliä. Muistin täyttäneeni säiliön hiljattain ja Transporterissahan on iso säiliö. Saavuin Uttiin reilusti ennen yhdeksää ja söin aamiaisen kaikessa rauhassa. Jatkoin matkaa kohti Imatraa. Noin kello 11.00 aikoihin ajoin Pelkolan raja-asemalle. Nyt olikin taas se päivä kun rajan ylitys oli suurin piirtein pelkkä

läpiajo. 20 minuutissa oli molemmat tullit sivuutettu. Ajoin valuutan vaihtopisteelle ja OHO: ruplille olikin järjestetty melkoinen alennusmyynti. Yhdellä eurolla sai 65 ruplaa. Kyllä nyt oli Suomi-pojan elämä Venäjällä halpaa. Ostin tuota ”halpaa rahaa” hieman enemmänkin ja suoritin Svetogorskissa pakolliset ostokset. Sitten vaan Antrean kautta kohti Viipuria. Pullilassa oli pakollinen poikkeaminen suvun talon perustuksilla, vaikka olin seuraavana päivänä tulossa kynttilää sytyttämään. Rapa roiskui edelleen tuulilasille, varsinkin Ihantalan jälkeen, kun liikennettä oli enemmän. Kivenheiton päässä Viipurista, painaessani jälleen kerran nestettä lasille, ei enää tullutkaan mitään. Paljon sitä oli kulunut. Pääsin kuitenkin Druzhban parkkipaikalle ja hotelliin kirjautumisen jälkeen kävin läheiseltä Nesteen huoltamolta kävellen noutamassa pytyn lasinpesunestettä. Pimeää jo oli siinä vaiheessa ja katsoin viisaammaksi jättää säiliön täytön huomiseksi päivän valolle. Tapasin tulevan avustajani illan aikana ja teimme sopimuksen aamun lähtöajasta.

Itsenäisyyspäivän aamuna aamiaisen syönnin jälkeen olimme lähtemässä. Lunta oli sadellut illan ja aamun aikana ja satoi parasta aikaa. Auton lasien huolellinen puhdistus oli siis paikallaan ja tietenkin pissapojan säiliön täyttö. Painoin avaimen nappia avatakseni oven. Mitään ei tapahtunut. Eikä tapahtunut monella muullakaan yrityksellä. No, ei hätää: vara-avainhan on toisessa taskussa. Mutta kun ei silläkään. Keskuslukitus ei suostunut toimimaan. Onhan kuskin ovesta sentään lukko, josta ovet saa mekaanisesti aukeamaan. Avaimella siitä aukaistessa avautui vain kuskin ovi, ei mikään muu ovi. Laitoin auton käymään ja lämpenemään. Ohjasin avustajani kuskin ovesta apukuskin puolelle istumaan. Mutta mitenäs nyt ottaisin tuulilasin pesunesteen, jonka olin laittanut viimeisen penkkirivin jalkatilaan. Sitten tuli mieleeni, että miten selitän Venäjän tullissa, jossa kaikkien ovien kuuluu olla seposen selällä, että tästä autosta ei saa auki muuta kuin kuskin oven. Ovet eivät siis sisältäpäinkään auenneet millään. Järkeilin, että kun kuskin selkänojan kaataa vaakatasoon, niin siitä pääsee auton ensimmäiselle penkkiriville. Melkoisen ähellyksen jälkeen minulla oli tuulilasin nestepurkki hyppysissäni ja pääsin täyttämään pissapojan säiliön. Sain avustajaltani ymmärrystä, koska hänenkin autonsa avaimissa oli ollut ongelmaa. Hän suositteli käymään liikkeessä, jossa korjattiin auton avaimia. Arvelin itsekseni, että tuskin mahtavat tällaisille avaimille mitään, mutta lähdimme käymään liikkeessä. Laitoin oven lukkoon mennessämme sisälle. Eivät mahtaneet mitään, jonnekin autoliikkeeseen suosittelivat menemään. Sanoin avustajalle, että nyt kyllä lähemme Ihantalaan.

Avasin oven ja yllätys: kaikki ovet aukenivat. Tästä eespäin joka avauksella kaikki ovet aukenivat. Yksi murhe oli nyt poissa. Saavuimme Ihantalaan. Lunta oli satanut ja satoi koko ajan. Käännyin muistomerkillä johtavalle tielle. Lumella ei ollut minkäänlaisia jälkiä. Olimme Itsenäisyyspäivän ensimmäiset kävijät Ihantalan taistelujen muistomerkillä. Sytytin kynttiläni hieman käsi vavisten. Tämä paikka ja tämä päivä saivat sen aikaan. Kynttilän sytytyksen ja kivelle laskun jälkeen lausuin: Hyvää Itsenäisyyspäivää. Kävelimme vielä muistomerkin takaiselle hautausmaalle. Takaisin tullessa katsellessani rinnettä Pekarilanpurolle päin, havaitsin yhdessä kohtaa rinteessä joitain keppejä pystyssä. Minulle kerrottiin, että siitä on tontti myytävänä. Tuntui kyllä aika pahalta ajatella, että tuohon rinteeseen, johon monen puna-armeijan sotilaan matka on päättynyt, rakennettaisiin talo. Tuo rinnehan on mielestäni kansallismaisema. Ihantalan muistomerkki ympäristöineen on varmasti suojeltu, mutta eikö suojelu yletä tuonne saakka? Ajoimme tien toiselle puolelle Ihantalan kirkon rappusten ääreen. Kerroin, että tätini Elvi Vepsä vihittiin tässä kirkossa juuri ennen sotia, kun hän löysi miehekseen Sunin Ollin tuosta läheltä Kilpeenjoelta. Ajoimme Antrean kirkolle. Täälläkään ei kukaan ollut kulkenut lumista polkua.

Sytytimme kynttilän. Minulla oli tieto, että Mister Antrea, eli Arvo Henttonen ryhmineen käyvät kyllä tänäkin Itsenäisyyspäivänä Antreassa kynttilät sytyttelemässä. He ovat sen tehneet jo vuosikymmenien ajan. Eivät olleet vielä ennättäneet. Sytytimme kynttilän myöskin tien toisella puolen olevan hautausmaan muistomerkillä. Ajoimme Pullilaan. Avustajani oli sukumme talon paikalla nyt ensimmäistä kertaa. Kerroin, että venäläiset olivat purkaneet sodan jälkeen tämän talon, kuten kylän 32 muutakin taloa sekä talojen kaikki rakennukset. Hullut venäläiset kuului vastaus. Tuohon ei liene lisättävää. Isoisäni Antti Vepsä kuoli Itsenäisyyspäivänä vuonna 1969. Muistan sen hyvin, olin silloin 12 vuotias. Sytytimme kynttilän Pullilan Karkeamäen kivijalalle, jota venäläiset kauhukuormaajineen olivat jossain vaiheessa runnelleet. Sinne jäi kynttilä palamaan Pullilan hämartyvään iltaan isoisäni ja muidenkin muistoksi. Lähdimme ajamaan kohti Viipuria. Matkalla kuitenkin soitetaan ja saan kuulla Ninan Karisalmelta odottavan meitä vierailulle. Olin käynyt Ninalla aiemminkin ja tiesin, että Portinhoikasta kun ajaa Taliin niin siitä pääsee Karisalmelle. Aiemmalla vierailulla olimme tulleet Heinjoen tien kautta. Käännyin Portinhoikasta Taliin johtavalle tielle. Jonkin matkan päässä oli edessä pitkä ylämäki. Otin jonkin verran vauhtia, sillä tie oli luminen ja jonkin verran liukaskin. Mäen korkeimmalla kohtaa olimme Murokallion leikkauksessa. Väkisinkin tuli mieleeni sotakamreeri Reino Lehväslaihon kirjat. Tästähän juuri ne Sotkat muinoin tulivat ja suo-

malaiset sotasaalisotkineen olivat vastaanottamassa. Ajoimme Ninalle, joka asustelee vanhassa suomalaistalossa kissansa kanssa. Hän on jo eläkkeellä ja lapset ovat maailmalla. Talolle ei varmasti ole paljonkaan tehty suomalaisten lähdön jälkeen. Rakensivat aikoinaan kestäviä taloja nuo suomalaiset. Ninan luona vierähti aikaa varmasti pari tuntia.

Vihdoin illalla olimme Viipurissa takaisin. Minulle luvattiin pientä illanviettoa vielä myöhemmin illalla. Oli kuulemma minun juhlapäiväni. No, olihan se sillä tavoin totta, että oli Suomen Itsenäisyyspäivä ja olen suomalainen. Lähtiessäni huoneestani eräässä vaiheessa iltaa, saapui juuri hissistä Arvo Henttonen seurueineen. He olivat vasta päässeet hotellille. Viisi miestä heitä oli ja miesten keski-ikä yli 80 vuotta. Näille miehille täytyy kyllä hattua nostaa. Vuodesta toiseen he ovat Itsenäisyyspäivänä käyneet kynttilät sytyttelemässä. Pienessä juttutuokiossa Arvo kertoi sytyttämiemme kynttilöiden kauniisti palavan paikoillaan. Avustajani saapui sovittuun aikaan hienoksi laittautuneena. Hän sanoi kunnioittavansa minun juhlapäivääni. Tämä on mielestäni hienoa, että toisen maan kansalainen kunnioittaa toisen maan kansalaisen Itsenäisyyspäivää. Illan istuminen jäi kuitenkin melko lyhyeksi, sillä nukkumaankin oli päästävä.

Aamulla aamiaisella tapasin vielä Arvo Henttosen miehineen. Juttelimme niitä näitä ja toivottelimme hyvät kotimatkat. Aamiaisen jälkeen oli vielä pieni huilaus paikallaan, mutta huone oli kuitenkin luovutettava ajallaan. Huoneen luovutuksen jälkeen tankkasin auton Nesteellä ja kävin Karuselli-kaupassa. Sen jälkeen otin suunnan jälleen kohti Antreaa. Pullilassa kävin vielä Karkeamäellä, mutta muuten en pysähdellyt ennen Svetogorskia. Svetossakaan ei enää ollut muuta ostettavaa kuin tippa dieseliä tankkiin. Kahvit vielä Sveton huoltamolla ja sitten tullijonoon, jota ei sitäkään taaskaan ollut. Molemmat tullit läpi 24 minuutissa ja tuohon aikaan sisältyy Duty Free kaupassa käynti. Näin se käy Pelkolassa. Imatralla tulee puhelimeen tekstiviesti: Miten pääsit kotiin? Joudun vastaamaan, että vielä on kotimatkaa 265 kilometriä joka vie aikaa noin 4 tuntia. Iltaseitsemän jälkeen olen vihdoin kotona.

Mieleen hiipii ajatus: Missähän olen ensi vuoden Itsenäisyyspäivänä?

Seppo Vepsä

Kesän muistoja

Vepsä Sukuseura kokoontui piskuisella joukolla Hauhon Lautsiaan heinäkuisena viikonloppuna. Sateisen kesän keskeillä suosi sää meitä ja soi kauniin illan ja päivän viihtyäksemme Hämeen maalaismaisemassa kauniin järven rannalla.

Ohjelmassa oli kiertoaajelu paikkakunnalla. Kävimme maistelemassa viiniä paikallisella viinitilalla (**kuvassa vieressä maistiaisannos; neljää erilaista**) ja tutustuimme perinteiseen maalaiskauppaan, jossa oli kauppan suunnilleen vaikka mitä. Kävimme myös monimuo-

toista luomu- ym tuotantoa harjoittavalla tilalla, jonka erikoisuutena mainittakoon vaikkapa maissipeltoon toteutettu labyrintti. Maissihan kasvaa reilusti miehen mittaiseksi, joten sinne voi hyvinkin eksyä. Edellytykset siis ovat hyvät labyrintin toteuttamiseen. Ajelun päätteeksi vietimme iltapäivää puheenjohtajan mökillä nauttien runsaista tarjoiluista.

Lauantaista iltaa vietettiin saunoen ja nuotion ääressä lihaa ja makkaroitu paistellen ja jaloja juomia naukkaillen. Laulettiin hiljaiseen iltaan ja vietettiin todella mukavaa yhdessä olemista.

Sunnuntaina oli sitten vuorossa ensin perinteinen mölkkymestaruusottelu, jossa pokaali sai uuden omistajan Imatralta, kun Ismo päihitti muun joukon. **(Kuvassa edellinen mestarimme Seppo Hattulasta ja uusi mestari Ismo sekä puheenjohtajamme Sinikka miehisten hartioiden takana.)** Sitten oli vuorossa vuosikokous, joka pidettiin Kartanon salissa, missä käytössä olivat kaikki nykyaikaiset kokouksen tekniikat. Pöytäkirja on erikseen, mutta koko-

uksesta mainittakoon se, että se sujui mukavasti Einon kokemuksella johtaessa puhetta.

Sukuseuran taidemaalari Mikko eli Mikael Vesper oli koonnut näyttelyn kokoushuoneeseen. Maalauksen kiinnostivat kovasti kokousväkeä ja ehkäpä joku taulu vaihtoi omistajaakin. Mikael kutsui meidän Lopelle taas ensi kesäksi. Kokemuksemme aikaisemmista Lopen kokoontumisista ovat varsin myönteisiä, joten toivotamme seuran jäsenet runsain joukon Joutsenlammen rannalle Lopen Sajaniemeen Villa Vesperin äärelle.

KUTSU

Vepsä sukuseura ry:n
VUOSIKOKOUKSEEN
15. – 16. 8. 2015

Kokousta vietetään mielenkiintoisen viikonlopun ohjelmien ohessa sunnuntaina 16.8 alkaen klo 13.00 Lummelammen rannalla sijaitsevassa katoksessa. Käsitellään sääntömääräiset sekä ajoissa hallitukselle annetut asiat.

Edullinen majoitus Lopen seurakunnan kesäkodilla

Muistathan maksaa jäsenmaksusi!

Tilinumero on FI09 5104 0040 0581 03

JÄSENMAKSU ON 10 € HENGELTÄ TAI 20 € HUONEKUNNALTA

Lopottia ilmasta. Kuvassa näkyy Raholanjoen ja Heinjoen yhtymäkohta sekä kirkon ohii virtaava Kurkijoki. Kirkon kohdalla teiden risteys, josta Elisenvaaran tie suuntautuu kuvan yläreunaan, Lahdenpohjan tie kuvan oikeaan reunaan ja Hiitolan tie joen yli kuvan vasempaan reunaan. Kuvan vasen alanurkka on Maamiesopiston aluetta ja oikea ylänurkka Lopotin kaupakeskusta, jossa kirkon ja yläreunassa olevan Säkinmäen välissä on markkinapaikka. Valok. Ilmavoimat. Kari Rahialan kokoelmat.

KURKIJOKI historiaa ja tietoa

Kurkijoki sijaitsi Laatokan Karjalassa rajoittuen Parikkalan, Hiitolan ja Lumivaaran pitäjiin sekä Laatokkaan. Nykyiseltä Suomen kaakkoisrajalta on linnuntietä noin 12 kilometriä Elisenvaaraan, rautatiekeskukseen ja noin 24 kilometriä Lopottiin, Kurkijoen kirkon-

kylään. Kivikaudella 7000-1500e.KR laatokan vesi oli noin 25 m korkeammalla kuin nykyisin Nevan puhkeamiseen saakka, joka tapahtui noin 3300 vuotta sitten.

Kurkijoen seudulla on pitkä historia, josta kertovat mm. lukuisat muinaislinnat. Esimerkiksi Hämeenlahden linnavuorelta on löydetty 900-1000-luvulle ajoitettuja rahoja. Näin nämä linnat kertovat vilkkaista yhteyksistä ja yhteistoiminnasta Laatokan luoteisosissa. Ristiretkien aika 100-1300 oli näiden linnojen kukoistusaikaa. Kurkijoen nimi löytyy ensimmäisen kerran aikakirjoista vuodelta 1936. Silloin ruotsalaiset tulivat seudulle ja polttivat kirkon ja kylän talot. Tuolloin Kurkijoes-ta käytettiin nimeä Kirjeskij Pokosta.

Kurkijoki kuului jo varhain keskeisiin ortodoksisiin pogostoihin ja siellä oli ollut ortodoksinen kirkko todennäköisesti jo 1200-luvulla. 1400-luvulla Kurkijoelta käsin tapahtui muuttoliikettä Uukuniemen kautta Ilomantsiin ja myöhemmin Ilomantsista tuli oma pogosta. Osa kurkijokelaisista muutti aina Vienanmeren länsirannalle saakka eli Karjalan rannalle. Sinne heitä houkutteli maan ja veden riista sekä suolan keitto. Moskovan ruhtinaskunta kävi sotaa Novgorodin kanssa. Novgorod haki apua Liettualta taistellussa Moskovaa vastaan ja tästä suojelusta Liettua sai Karjalasta verokylä, jollaisena Kurkijoelta oli Kuuppalan kylä. 1478 Kurkijoki joutui suoran Moskovan alaisuuteen, kun Moskova kukisti Novgorodin.

Novgorodin Vatjan viidenneksen verokirjasta (1500) voidaan puolestaan päätellä, että Kurkijoen pogosta oli tuolloin laaja ja väestömääräl-

tään suuri alue. Siihen kuuluivat Kurkijoki, Hiitola ja Jaakkima sekä osia Rautjärvestä, Parikkalasta, Kesälahdesta ja Uukuniemestä. Kurkijoen väkiluku oli noin 6000 henkeä. Luku on noin luku, koska verokirjoihin merkittiin vain täysi-ikäiset miehet (jouset). Kurkijoen pogostan kirkko oli silloin siinä missä oli maamiesopisto. Toinen kirkko (luterilainen) rakennettiin ruotsalaisten toimesta Otsanlahden vanhimman hautausmaan paikalle pääasiassa silloisen ruotsalaisen sotaväen tarpeisiin. Kirkkoja oli myös Lapinlahdella, Tervussa. 1580 ruotsalaisten veroluettelossa mainitaan Kurkijoella olleen vain kaksi luostaria. Heinismän eli Heinäsenmaan munkkiluostari ja Kannansaaren nunnaluostari. Lapinlahdella ollut luostari oli poltettu tuhopoltossa ja De La Cardien toimesta poltettiin myös Valamon luostari ja sen yli 80 munkkia surmattiin. Valamon luostari omisti Kurkijoella 66 tilaa Venäjän vallan aikana.

Lopossa pidetyt kaksipäiväiset Kurkijoen markkinat olivat lähiseudun talvinen suurtapahtuma. Kuvassa markkina-aluetta kirkon kohdalla. Taustalla näkyy Linnamäen tasainen laki. Valok. Pekka Kyytinen. Kurkijoki-museon kokoelmat.

Seutujen siirryttyä Stolbovan rauhassa (1617) ruotsalaisten haltuun, perustettiin tälle vanhalle ortodoksiselle alueelle Kurkijoen luterilainen seurakunta. Ruotsinvallan alkuaikoina pakeni ortodoksisväestöä paljon Aunukseen ja Tveriin saakka. Tilalle muutti asukkaita mm Savosta. Hallinnollisesti pitäjästä tuli tuolloin ensin ruotsalainen

kreivikunta ja myöhemmin 1700-luvulla venäläisten päästyä vuorostaan valtaan lahjoitusmaa-alue. 20.5.1668 kreivi Tuure Oxenstierna antoi käskyn Kurkijoen kaupungin perustamisesta. Tuolloin kaupungissa oli yli 100 porvaria ja lisäksi virkamiehiä ja muuta palveluskuntaa. Isonvihan aikana v 1715 venäläiset kuitenkin tuhosivat Kurkijoen kaupungin. Kurkijoki oli noina aikoina valtaosaltaan läänitetty, vuokrattu tai lahjoitettu vallassa olleen hallitsijan suurille suosikeille. Läänitetty talonpojat olivat lähes orjan asemassa .

Kurkijoen kehityksen aikaa

Vasta vuoden 1871 jälkeen valtion lunastettua maat, tuli kurkijokelaisillekin sitten mahdollisuus kehittää ja rakentaa kotiseutuaan, jonka

pinta-ala oli 537 neliökilometriä ja rantaviivaa noin 385km. Peltoa oli noin neljännes eli 12611 hehtaaria. Lunastusten jälkeen valtiolle jäi hovitila, johon jo 1874 perustettiin Kurkijoen Maanviljelysopisto, myöhemmin vuodesta 1910 lähtien nimeltään Kurkijoen Maamiesopisto. Sen tehtävänä oli valmistaa pystyviä alansa ja ammattinsa taitavia maanviljelijöitä eritoten Karjalaa varten sekä yleensä työskennellä maatalouden kehittämiseksi erityisesti Viipurin läänin yleisestä kehityksestä jälkeen jääneillä seuduilla. Elisenvaarassa toimi myös maanviljelyskoulu vuodesta 1896 neljännesvuosisadan ajan. Tälle samalle koulutilalle perustettiin 1904 käytännöllis-tietopuolinen karjanhoitokoulu naiskarjakoille, joka myöhemmin toimi Itä-Karjalan tietopuolisen karjanhoitokoulun nimisenä Kurkijoella oli lisäksi myös erityinen hevoshoitokoulu, olihan Kurkijoki tunnettu hevospitäjä ja ja kurkijokelainen hevospiiska oli erityisen kuuluisa hevosmiesten keskuudessa. Oppilaitoksilla oli tietenkin suuri vaikutuksensa Kurkijoen maatalouden nopeaan kehitykseen. Vuonna 1939 Kurkijoen asukasluku oli 10032 henkeä.

Kurkijoen **huomattavin teollisuuslaitos** oli vuonna 1857 Lopottiin perustettu Suomen ensimmäinen osuusmeijeri. Maamme ensimmäinen juustomeijeri oli Tervussa. Kurkijoella oli neljä tiilitehdasta, nahkatehdas, virvoitusjuomatehdas, ja turvetuotantoa. Maatalouspitäjille ominaisia sahoja ja myllyjä oli paljon ja myllyjen yhteydessä oli useimmiten pieni sähkölaitos, josta saatiin sähköä omiksi tarpeiksi. Talvisotaan mennessä Karjalan Valo Oy ehti puolestaan sähköistää noin 70 % koko pitäjästä . Elisenvaarassa oli vilkas neljän radan risteysasema, josta johtivat radat Viipuriin, Savonlinnaan ja Sortavalaan sekä Lappeenrantaan. Kurkijoella asui yli 300 rautatieläistä perheineen. Kurkijoella oli Elisenvaaran aseman lisäksi asemat Alho, Sorjo ja Haapavaara. Kesäisin Kurkijoella toimi laivaliikenne Valamoon.

Elisenvaaran asemarakennus. Lehtikiostista oikealle oli asemaravintola. Rakennuksen keskellä kellon kohdalla ja siitä oikealle olivat odotussali, lipunmyynti sekä matka- ja kiitotavaratoimisto. Oikeanpuoleisessa päässä sijaitti junanlähettäjän toimisto. Postikortti. Kari Rahialan kokoelmat.

Kotiteollisuutta sen sijaan harrastettiin runsaasti. Kuuluisia Kurkijoen piiskoja ja vempelitä (vommel) valmistettiin mm Rummunsuon, Lapin-

lahden ja Ihojärven kylissä. Parhaimpina vuosina tehtiin 30 000 - 40 000 hevospiiskaa ja niitä vietiin Pariisiin maailmannäyttelyyn asti. Isäni Arvo Vepsä kirjoitti hauskan tarinan kurkijokelaisesta hevospiiskasta, josta kirjoitan joskus myöhemmin.

Kunnalliseen itsehallintoon siirryttiin vuonna 1869.

Seuraavana vuonna aloitettu kansakoulutoiminta käynnistyi täällä, päinvastoin kuin monessa muussa pitäjässä, suuremmista vaikeuksista. Yhteiskoulu aloitti toimintansa Elisenvaarassa 1927 Saavalanmäellä kasvaen vuodesta 1932 lähtien yliopistoon johtavaksi 8-luokkaiseksi oppikouluksi. Koulu toimii edelleen Pöytyän Kyrössä. Kansakouluja oli 18, joista yksi oli ruotsinkielinen Sorjos Svenska Folkskola, joka toimi yksityisten avustusten turvin aina talvisotaan asti. Erikoisen harvinaislaatuinen piirre Kurkijoella oli, että 1930-luvun lopulla, pitäjän luoteisosassa Sorjon kylässä oli vielä ruotsinkielistä asutusta. Se oli peräisin suurten nälkävuosien 1866-67 ajoilta, jolloin pääasiassa Pohjanmaan ruotsalaisväestöä Ala-Vetelistä, Kruununkylästä, Pietarsaaresta ja Teerijärveltä oli muuttanut raivaamaan Sorjon korpia. Ruotsinkielistä väestöä oli ollut enimmillään noin 170 henkeä ja viimeisimpien sotien kynnyksellä heitä oli vielä noin 60.

Kurkijoen luterilainen tornillinen pitkäkirkko valmistui 1880 puusta arkkitehti Frans Sjöströmin piirustusten mukaan. Ortodoksinen väestö ja seurakunta sai oman kirkon vuonna 1933 Lopottiin. Kurkijoella oli vireää yhdistys- ja harrastustoimintaa. Nuorisoseurat, palokunnat, Martat, maanviljelysseurat, erilaiset kuorot ja teatteritoiminta oli kylissä aktiivista, samoin työväenyhdistyksen ja partion toiminta, urheiluseuroja oli useita mm Kurkijoen Piiska, Alhon Vikkelä, Sorjon Peikot ja Kurkijoen Naisvoimistelijat.

Tunnettuja kurkijokelaisia merkkihenkilöitä ovat tasavaltamme 2.presidentti Lauri Kristian Relander, urkutaiteilija, professori Tauno Äikää, Olympiavoittaja Veikko Hakulinen ja kenraaliluutnantti, YK:n pääsihteerin neuvonantaja Lauri Koho, joka kuoli Lappeenrannassa tänä vuonna. Oopperalaulaja Martti Talvelan sukujuuret olivat lähtöisin Kurkijoelta.

Erittäin kaunis Kurkijoki ei unohdu tänäkään päivänä. **Kurkijoki Seuran** toiminta menetetyn kotiseudun hyväksi on ollut ja on erittäin

aktiivista edelleen. Seura on mm pystyttänyt kirkkojen paikoille muistoritit ruostumattomasta teräksestä. Otsanlahden kolmelle hautausmaalle on pystytetty suuret muistoritit, kustannettu hautausmaan parihuoneeseen uusi katto risteineen, pystytetty Vapaussodan muistoristi jo kolmannen kerran, kustannettu teräsketjuaita sankarihautojen ympärille ja betonipaasi, johon kolmeen kivilaattaan on merkitty kaikkien (148) hautaan siunattujen sankarivainajien nimet , pystytetty aseman puistoon muistokivi Elisenvaaran pommituksessa kuolleiden muistoksi (Räisälän säätiö maksoi neljäsosan muistokivestä), presidentti Relanderin kodin ovelle laitettu muistolaatta, maatalouskoneita lahjotettu Kurkijoelle jne. Kurkijoelle tehdään lukuisia kotiseutumatkoja ja vuosittain ja Lopotin Linnavuorella järjestetään Juhannusjuhla ja mikä parasta arkeologisia tutkimuksia jatketaan edelleen Kurkijoella ja Hiitolassa ja näistä tutkimuksista Suomen valtio kustantaa osan, joten kurkijokelaisten historia ehkäpä tarkentuu vielä kaivausten ansiosta.

Lähteet:

Eino Vepsältä saatu materiaali Kurkijoki ennen ja nyt, Karjala 3: Karjalan yhteiskunta ja talous, Hämeenlinna : Karisto, 1982 .

Koonnut ***Sinikka Vepsä***

Vuosikokouksen päätöksiä Lautsiassa

Puhetta johti Eino Vepsä (Kurkijoki) Loimaalta

Edellisen toimintakauden raportit hyväksyttiin, tilinpäätös vahvistettiin ja vastuuvapaudet myönnettiin. Tilinpäätös oli alijäämäinen johtuen toisaalta jäsenmaksukertymän jäämisestä arvioitua pienemmäksi ja toisaalta DNA-tutkimusten kustannuksista.

Talousarvio kuluvalle kaudelle hyväksyttiin pohjanaan jäsenmaksu, joka säilytettiin ennallaan 10€ henkilö ja 20€ perhe.

Viesti ilmestyy kolme kertaa kauden aikana

Vuoden 2015 tapaaminen päätettiin järjestää Lopella, mihin taiteilijamme Mikael Vesper meidät kutsui.

Ajankohta on elokuun puoliväli. Edullinen majoitus ja ruokailu järjestyvät Lopen srk:n kesäkodilla.

Karjalaan, Karjalaan

Hei! Olen perustanut yhden miehen valmismatkaliikkeen ja matkatoimiston. Ajan 1+8-paikkaisella VW – Transporter pikkubussilla maksimissaan 8-hengen ryhmiä Karjalaan.

(Siis myös tuolle alueelle jota nykyisin Venäjäksi kutsutaan.)

Hankin viisumit ja majoituspaikat.

Olen kilpailu- ja kuluttajaviraston rekisteröitynyt matkanjärjestäjä.

Mikäli olet kiinnostunut lähtemään suvun vanhoille kotiseuduille, sotahistorian paikoille tai tutustumaan Karjalan mahtavaan luontoon ja nähtävyyksiin, niin otahan yhteyttä.

Räätälöin sinulle ja ryhmällesi juuri teille sopivan matkapaketin toiveittenne mukaan.

Olen luonto-opas ja yritykseni nimi on sen mukainen: Luontopalvelu Pandari Löydät tietoni myöskin netistä:

www.luontopalvelupandari.com

Seppo Vepsä

Luontopalvelu Pandari

Purkalontie 85

13880 Hattula

0400-166957

seppo.vepsa@gmail.com

y-tunnus 1125434-8

PS ENSI KEVÄÄN JA KESÄN MATKAT KANNATTAA
VARATA NYT.

**MUISTATHAN MAKSAA JÄSENMAKSUSI,
VARMISTAT KEVÄÄN LEHTIEN SAAPUMISEN**

Käytäthän henkilökohtaista viitenumeroa, jonka löydät osoitetarrasta

Jäsenmaksu 10€ hengeltä / 20€ perheeltä

Tilinumero on FI09 5104 0040 0581 03

TAMMIKUUN 2015 LOPPUUN MENNESSÄ, KIITOS!!

2

Vepsä Sukuseura ry
Tullivuorentie 13B, 00700 Helsinki
Puheenjohtaja Sinikka Vepsä, sihteeri Esko Vepsä
Hallitus: Kirsti Heikkilä, Liisa Vepsä-Hirvonen ja Seppo Vepsä

Perustettu 1998
Kotipaikka Kangasala

Sukuseuran tarkoitus on koota Vepsien sukujen tietoja ja tehdä sukututkimusta sekä koota Vepsän sukulaisia yhteen sekä järjestää jäsenkunnalle yhteisiä tapaamisia ja matkoja. Tarkoituksensa toteuttamiseksi seura julkaisee jäsenlehteä, ylläpitää kotisivuja ja kerää tietoja Vepsien historiasta yhteiseen arkistoon.

JÄSENMAKSU 10 € VUOSI (PERHEELTÄ 20 €)

Pyydetään maksamaan ensi tilassa tilille

FI 09 5104 0040 0581 03

käytä henkilökohtaista viitenumeroasi osoitetarrasta

.....

Vepsä Viesti

ilmestyy 3 kertaa vuodessa, kahdesti keväällä ja kerran syyskaudella, mikäli aineistoa saadaan riittävästi.

Vastaava toimittaja Esko Vepsä, esko.vepsa@jippii.fi, puhelin 0400-430996, osoite Tullivuorentie 13B 00700 Helsinki

.....

ILMOITA SÄHKÖPOSTIOSOITTEESI SIHTEERILLE, NIIN SAAT TÄMÄN LEHDEN VÄREISSÄ POSTIISI!!! KIITOS!